

correspondència amb aquells *gaudes* i *gàvedes* que ja hem citat, també es troba *gaudal*: «omnia vasa mea --- *gaudalia*, cifos, urceolos» en l'*InvLC*; i a la Reva de Perpinyà, de 1284: «de totes aquestes causes dóna hom, de cascuna saumada, un pareyl; de *gaudals*, ho de conces <=*conques*> de fust, de la saumada un *gaudal*» (RLR IV, 376). *Gavadala*. *Gavadalaire*.

¹ Tal com *escudella* ha passat en català a designar una sopa espessa, aquest mot en parlars occitans s'ha tornat el nom d'una espècie de farinetes: en el Gers no és solament «jatte, godet sans rebords», sinó també la «portion ou provision de bouillie qui s'y contient», acc. ja documentada en el poeta gascó Dastròs del S. XVI (Cénac-Moncaut), ço que es diu també *gaudinos* si són de «farine de maïs» allí ma-teix (Cénac) i a Luixon (*Bouts d. Mount*. XXI, 65).—² Encara hi ha menys motiu per cercar-li parentela pre-romana com voldria JHubschmid, *ZRPh*. LXVI, 39; *RevIntOnom*. IV, 19: el gc. *gabe* justament pot sortir normalment d'un derivat, partint d'un plural **gábez* (-z i -s aviat es confongueren en aquesta posició de proparoxíton). Que *GABATA* és un manlleu del semític està establert (Walde-H.), ço que basta i sobra per explicar la -A- interna anòmala en llatí, i la creació consegüent de *GABIŦA*. —³ Per la pressa d'ell a tornar-hi, no em va vagar de fer-li aclarir com ho havia dit, que em va semblar *gábát*, però cal tenir en compte que en una part NE. del domini ross, pronuncien la *š* quasi com a la mallorquina, i llavors pot semblar una *á*.

Gavià, V. *gavina*

Gavial, pres del fr., on és corrupció de l'hindustani *ghariyál* id. En francès des de 1789. Veg. N. E. D., Skeat, s. v.

Gaviar, mal llegit per *gaujar* mot occità, germà del fr. *jauger* 'calcular o estimar l'import d'una cosa': és hapax en una historieta del S. XV, on uns lladres l'apliquen en llenguatge mig murriesc als plans de robatori.

Gavilans a penes es pot dir que sigui mot català, per més que alguns emprin abusivament aquest castellanisme en lloc d'*esparvers*. Potser també és castellanisme (introduït per nobles caçadors acastellanats) en l'ús que en fan a Mallorca, Menorca i algunes zones valencianes, fins i tot en l'aplicació secundària a les guardes d'una espasa o a una eina agrícola a manera d'arpiots (Artà, *BDLC* XIII, 24) [1764]: on pot ser també castellanisme de la noblesa botiflera; admeto de tota manera la possibilitat (més aviat problemàtica) d'un mossarabisme balear.

No ens estarem de subratllar el fet que l'ometen el *DFgra*. i *DAmen*. i que MrnAguiló l'exclou del bon ús mallorquí en no reconeixè'l més que com a propi de Menorca (també Febr.-Card.): en tot cas Moll i el mediocre Ll. Riber es mostren, en *AlcM*, massa fàcils en la legitimació d'aquest terme (obedients com sempre al «dogma» de la puresa de les Illes, on de castellanismes n'han entrat com pertot). Per a l'etimologia germànica del mot castellà, port. *gavião*, i basc *gabiray*

[S. XVI], Landucci, 3.ª *Celestina*: Mitxelena (*Fon. Hi. Vca.*, 312, dim. *chaviraya*, 1536, *Textos Arc. Vocos.*, § 3.1, v. 27), veg. *DCEC* II, 709-10; IV, 1015; també gall. *gabear* 'enfil·lar-se' té aquest origen (*gabear por outeiros, pola parede, polas escaleiras dun trasallántico*, Castelao, *Escola Dónega*, 236.3f., 186.6f., 165.14).

GAVINA, derivat del ll. GAVIA id. □ 1.ª doc.: 1507, Busa-N. «g. ocell conegut: gavia» (C-VIII-6), i segurament ja en el dicc. de rims de JMarc (c. 1372), lín. 474 (no definit).

OPou posa «*gavina*: gavia» en una llarga llista alfabètica d'ocells on s'inclouen la grua, el gaig, el cigne etc. (*ThPu.*, 45). En el jardí monàstic de Ripoll es comprèn que els monjos criaven grans ocells a la ribera dels dos rius; i el venerable abat Oliva, escrivint-los c. 1023, els demostra fidel sollicitud, enmig d'un notable sentiment de la natura; entre ells un, a manera de gran gavina (cf. oc. ant. *gavina* «mouette», prov. mod. *gabian*, *gavian* «goëland, oiseau de mer, gros gabian: puffin, pétrel, it. *gabbiano*», *FEW* IV, 83): «cig-nos et *gabiancum*, delicias domini, quam maxime custodite, et quicquid illis adversi acciderit, aut boni contigerit, continuo litteris praenotate, ut aut prosperis collectemur aut adversis afficiamur; euge! etiam quoniam est nobis et grus ---» (Marca, *Marca Hispanica*, col. 1026, cf. Beer, *Wiener Sitzungsber.* CLV, iii, 84, n. 4). El que més xoca és que ja semblava haver-hi ací un cas primevalíssim de la pron. arcaica -ŋ < -n', el qual, però, no ens sorprendria gaire si no aparegués amb aquesta grafia -nc d'aire tan recent, fins a fer-nos dubtar si no es tracta d'un derivat diferent en -ANCU. De Sueca tinc nota d'un *gavià* (a prop. d'un NP o NL *Gavià*, 1962, que no sé si és viu allà com a nom d'un ocell albuferenc).

Nom que continua essent usual en tot el domini. «Com la *gavina* de la mar blavosa / que en la soliuja platja fa son niu / ---», Llorente; «DELOS: Per la fitora de Neptú arrancada / d'un dels tres cayres de Sicília bella, / vegí'm, com nova estrellada, / del mar immens en la blavor llansada; / mirant-me les *gavines* / de borrallons d'escuma coronada, / cregueren-me llur càndida parella», *Ath.* VII, v. 50. Sentit tot al llarg de la costa del Princ. i del Ross., i particularment a les Illes. N'hi ha moltes a la badia de Palma (d'on el nom del *Puig de s'ox gavinós*, a Establiments, 1964), i molt oït en els dies de Formentera (1963), que és segurament la terra catalana on se'n veuen més que enlloc.

En llatí el nom antic era *larus*, però *gavia* és usual ja en el llenguatge de l'època decadent: potser una onomatopeia *gavi*, *gavi!* imitant el xiscle mig greu, mig agut que va deixant sentir sovint l'animal, sobretot quan se'n aixequen grans vols. Ja apareix en Plini, on el significat no està ben precisat, i més clarament en autors posteriors, p. ex. l'escriptor lioniès Eucherius c. 440 d. C. (*PGeyer*, *KJRPb*. v, i, 86).

El mot llatí que mirem com a primitiu de la família apareix conservat en mossàrab, com a *gábiya*, en Rabí ben Zaid (any 961) i en *PALc.*, i avui resta usual en alguns parlars del Sud d'Itàlia i de Provença; Ronjat